

15 let Euroregionu

Při snaze zrekapitulovat 15 let spolupráce v rámci Euroregionu Glacensis nelze opomenout objektivní vnější faktory, které ovlivňovaly rozvoj přeshraničních kontaktů. Nyní probíhající Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007-2013 poprvé ve fázi implementace zohlednil objektivní kritéria při rozdělování finančních prostředků na jednotlivé hranice. Díky tomuto řešení můžeme hovořit o více jak trojnásobném nárůstu kontaktů a iniciativ na území oblasti spolupráce. Aktivita příhraničních samospráv a dlouhodobé partnerské kontakty přispěly k realizaci mnoha společných projektů, realizovaných

podle principu vedoucího partnera, a díky nim je život v území vzdáleném velkoměstským aglomeracím pro obyvatele pohraničí příznivější a přispívá ke zvyšování konkurenceschopnosti těchto periferních území. Horská oblast znamená dopravní bariéru. Po patnácti letech, zejména v důsledku vstupu obou zemí do tzv. schengenského prostoru, můžeme autem hranici přejet již nikoli přes 6 silničních hraničních přechodů, ale nyní už na 14 místech.

Spolupráce však není efektivní bez zapojení lidí. Větší aktivita přispívá k bližšímu poznávání, pochopení rozdílů v přístupu k realizaci aktivit, zániku stereotypů a jazykové bariéry. Naše snahy o identifikaci stávajících partnerských dohod v této fázi rozvoje končí neúspěšně. Toto nám však starosti nedělá. Dlouhodobě vyvíjené aktivity směřovaly totiž právě k tomu, aby se spolupráce vyvíjela úplně zdola. Spolupráce samospráv, kulturních a osvětových institucí, sportovních klubů, sdružení nebo částí obcí je dnes velmi dynamická, a to nám dělá radost.

Posledních pět let znamená nejlepší období v našich vzájemných kontaktech. Stále však je ještě mnoho před námi. Vychází to ze zanedbání, ke kterým docházelo po dobu několika desítek let a ještě dlouho je budeme muset řešit. Věříme, že plánované rozšíření formy spolupráce v nejbližší době a otevřenost pro nové partnery spolupráce, umožní efektivnější vliv na rozvoj pohraničí.

Kdysi hraniční přechod
Złoty Stok - Bílá Voda

Zprovoznění silnice
Bílá Voda - Złoty Stok

Kdysi hraniční přechod
v Łączné

CHARAKTERISTIKA EUROREGIONU GLACENSIS

Vznik a území

Euroregion Glacensis patří k šestnácti euroregionům, které působí na hranicích Polska a je jedním z pěti v česko-polském příhraničí. Přeshraniční spolupráce v regionu středních a východních Sudet má dlouhodobou tradici. Významné impulzy spolupráce se objevily na přelomu 80. a 90. let ve vazbě na demokratické proměny, ke kterým v této době docházelo v Polsku a České republice. Potvrzením těchto změn bylo mj. navázání přátelské spolupráce mezi samosprávami příhraničních měst a obcí a iniciativa Nakladatelství Kłodzka a Polsko-česko-slovenské solidarity publikovat (od r. 1989) přeshraniční měsíčník „Ziemia Kłodzka - Od Kladského pomezí - Glatzer Bergland“ a také každoroční pořádání (od r. 1990) Polsko-českých dnů křesťanské kultury.

Konference, která zahájila stálou přeshraniční spolupráci, se konala 17.-18. května 1991 v Náchodě za účasti přibližně 150 zástupců polské a české příhraniční veřejnosti.

Dne 18. září 1992 21 zástupců místních společností z vałbrzyského a opolského vojvodství a severovýchodních Čech podepsalo ve Wałbrzychu smlouvu „Dohoda o přeshraniční vzájemné spolupráci a vzniku Přeshraničního svazu měst a obcí Česká republika – Polsko“. Hlavním cílem uzavřené dohody byla koordinace snah vyvíjených pro hospodářský, kulturní a sociální rozvoj a společné řešení ekologických problémů v příhraniční oblasti.

Obdobný přístup a snahu o přeshraniční spolupráci bylo možné sledovat v letech 1993-1994 v „jádrové“ části sudetského regionu. Spolupráce obcí z česko-polského příhraničí Kladského pomezí se proměnila v součinnost v rámci **Stálého regionu polsko-české spolupráce**, který byl formálně zřízen na pracovní konferenci v Nowé Rudě 29. března 1994.

Do roku 1994 zástupci místních samospráv zdůrazňovali svůj odlišný přístup, než jaký je v typických procesech „euroregionalizace“ přeshraniční spolupráce, která měla, dle jejich názoru, spočívat ve specifikaci oblastí a forem příhraniční spolupráce se současným stanovením jejich realizátorů a

lhůt pro realizaci, a to bez zbytečné institucionalizace nebo vytváření struktur euroregionu.

Od roku 1994 se v samosprávných kruzích české a polské strany změnilý názory na formu spolupráce a začala se zvažovat potřeba založení euroregionu s názvem „Glacensis“. Navrhovaný název má historický původ a je odvozen od středověkého latinského pojmenování Kladského pomezí. Byl zvolen jako ten příslušný pro budoucí přeshraniční svaz samosprávných celků.

Dne 9. února 1994 vzniklo Sdružení obcí Kladského pomezí (Stowarzyszenie Gmin Ziemi Kłodzkiej), které začalo podporovat myšlenku územního samosprávného celku týkající se příhraniční spolupráce a zdůrazňovat obdobné hospodářské problémy obcí, a uplatňovat myšlenku prosazování společných zájmů zakladatelů sdružení, to znamená místních samospráv.

Dne 30. května 1994 se zastupitelstvo Wałbrzyského vojvodství usneslo na zahájení procedury k založení Euroregionu Glacensis.

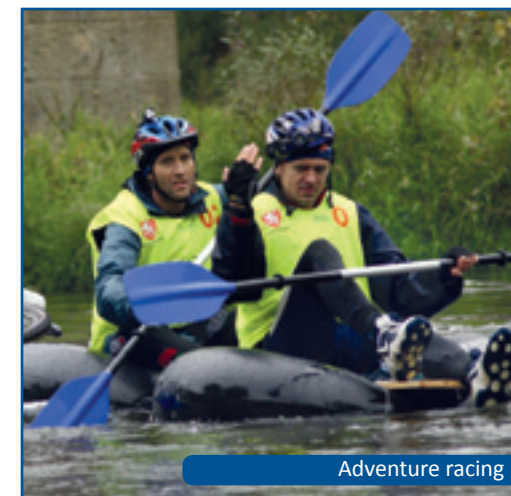
Dne 16. ledna 1996 sedm českých starostů (z Náchoda, Rychnova n. Kn., Šumperka, Ústí nad Orlicí, Trutnova, Orlického Záhoří a Police nad Metují) a primátor Hradce Králové podepsali v Rychnově nad Kněžnou smlouvu o založení Regionálního sdružení příhraniční spolupráce Čech, Moravy a Kladska, které od 9. března 1998 působí jako sdružení měst a obcí „Euroregion Pomezí Čech, Moravy a Kladska – Euroregion Glacensis“.

Dne 5. prosince 1996 byla v Hradci Králové podepsána Rámcová smlouva mezi sdružením Stowarzyszenie Gmin Ziemi Kłodzkiej a Regionálním sdružením příhraniční spolupráce Čech, Moravy a Kladska o založení euroregionu s názvem **Euroregion Pomezí Čech, Moravy a Kladska – „Euroregion Glacensis“**. Z chronologického hlediska to byla na polské hranici osmá a v česko-polském příhraničí druhá oblast přeshraniční spolupráce. Dříve vznikly euroregiony: Nisa, Karpaty, Sprewa-Nysa-Bóbr, Pro Europa Viadrina, Tatry, Bug a Pomerania.

Dne 17. března 2000 v Długopole Dolne z iniciativy Sdružení obcí Kladského pomezí (Stowarzyszenia Gmin Ziemi Kłodzkiej) vzniklo Sdružení polských obcí Euroregionu Glacensis (Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Glacensis), registrované Oblastním soudem ve Świdnici jako nový polský part-

Projekt „Setkání
Międzyzlesie – Králiky“

Adventure racing

Zasedání Euroregionálního
řídícího výboru

Pracovní setkání

ner v euroregionu. Vznik nového Sdružení vycházel z nutnosti vzájemného přizpůsobení euroregionálních struktur na obou stranách hranice (byla zřízena organizace, která svou činnost zaměřila pouze na příhraniční spolupráci). Současně Euroregionu Glacensis otevřel pro obce, které vyjádřily zájem o přistoupení k polsko-české příhraniční spolupráci. Tato změna byla dána i nutností vytvoření přehledné struktury pro Fond malých projektů Programu Phare CBC na polské straně euroregionu.

Sídlem euroregionu je Rychnov nad Kněžnou na české a Kłodzko na polské straně.

Rozloha euroregionu činí přibližně 4900 km², žije zde přes 1 mil. obyvatel. Jeho významnou část zaujímají horská pásma středních a východních Sudet a jejich podhůří. Téměř na celém území Euroregionu se nachází přírodně a krajinně zajímavé oblasti, které přispívají k rozvoji cestovního ruchu.

Pamětní kámen k silničním investicím v Orlických horách

Členové a orgány euroregionu

V souladu se Stanovami Euroregionu Pomezí Čech, Moravy a Kladska – Euroregion Glacensis jsou členy euroregionu polské obce, které patří do sdružení Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Glacensis a česká města a obce, které patří do Sdružení měst a obcí „Euroregion Pomezí Čech, Moravy a Kladska - Euroregion Glacensis“.

Řádným členem může být každá obec. Zájem o přistoupení ke sdružení na polské straně by měl být vyjádřen usnesením obecního zastupitelstva. Přijetí řádného členu se koná na základě usnesení Valné hromady členů Sdružení polských obcí Euroregionu Glacensis.

Ke sdružení měst a obcí „Euroregion Pomezí Čech, Moravy a Kladska – Euroregion Glacensis“ (na české straně) mohou přistoupit města a obce po předchozím schválení příslušným zastupitelstvem, které musí zároveň schválit stanovy sdružení euroregionu. Členy sdružení mohou být i další právnické osoby za podmínky, že s jejich členstvím bude souhlasit příslušný statutární orgán.

Nyní má sdružení Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Glacensis 32 členy - obce z okresů: kladský, ząbkowický, dzierzoniowski, strzeliński a wałbrzyský a okres kladský a ząbkowický. Na české straně členskou základnu tvoří 106 měst a obcí a tři

kraje: královéhradecký, pardubický a olomoucký. Za účelem realizace úkolů přeshraniční spolupráce byla na základě stanov Euroregionu Glacensis vytvořena víceúrovňová organizační struktura.

Orgány euroregionu jsou:

- Rada euroregionu,
- Revizní komise,
- Sekretariát.

Nejvyšším zákonodárným orgánem euroregionu je šestičlenná Rada, jejímiž členy jsou tři zástupci z polské a tři z české strany. Způsob jmenování zástupců do Rady je interní záležitostí národních struktur. Stanovy sdružení Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Glacensis v §8 stanovují, že jmenování zástupců Sdružení do orgánů Euroregionu Glacensis je ve výhradní pravomoci Valné hromady členů.

Zasedání Rady jsou veřejná, pokud Rada nerozhodne jinak. Rada může na svá zasedání přizvat s poradním hlasem zástupce samosprávných úřadů, zřizujících a kontrolních orgánů samosprávných územních celků, vládní státní správy apod.

V letech 1996-2011 byli členy Rady:

Ryszard Niebieszczański

starosta obce Kłodzko (1996 - 1998)

Edward Kondratiuk

starosta obce Szczytna (1996 - 1998)

Czesław Kręcichwost

starosta města Kudowa Zdrój (od r. 1996)

Jan Doskočil

zástupce primátora Hradce Králové (1996 - 1998)

František Bartoš

zástupce starosty Rychnova nad Kněžnou a senátor České republiky (1996 - 1998)

Marie Vaňková

starostka Police nad Metují (1996 - 1998)

Karel Škarka

starosta Ústí nad Orlicí (1996 - 1998)

Dorota Kawińska-Domurad

starostka Kłodzka (1998 - 1999)

Tomasz Korczak

starosta Międzyzylesie (od r. 1998)

Grzegorz Jung

starosta Polanice Zdrój (1999 - 2002)

Miloslav Chvátíl

starosta Žamberka (1998 - 2002)

Oldřich Vlášek

primátor Hradce Králové (1998 - 2002), poslanec do Evropského parlamentu

Czesław Kręcichwost a Jiří Čepelka

Stanisław Longawa a Helmut Dohnálek

Jaroslav Štefek, Miroslav Kocián a Radosław Pietuch

Miloslav Vlášek

Helmut Dohnálek a Jiří Čepelka
na otevření přechodu v Mostowicích

Cz. Kręcichwost a R. Niebieszczański
na setkání v Parlamentu EU

Tomasz Korczak

Jiří Hanuš
starosta Červeného Kostelce (1998 - 2002),
poslanec ČR
Ivan Adamec
starosta Trutnova (2002), poslanec ČR
Józef Marcinków
starosta města Ząbkowice Śląskie (2003 - 2005)
Miroslav Vlasák
starosta Žacléře (2002 - 2004, od r. 2010)
Miroslav Kocián
starosta Bílé Vody (od r. 2002)
Jiří Čepelka
starosta Ústí nad Orlicí, poslanec ČR (od r. 2002)
Zdeněk Filip
starosta Opočna (2004 - 2007)
Piotr Kruczkowski
primátor Wałbrzycha (2005 - 2011)
Oldřich Čtvrtečka
starosta Náchoda (2007 - 2010)

Rada ze svého grémia volí předsedu na období jednoho roku. Po vypršení volebního období přechází funkce předsedy na zástupce druhé strany (princip rotace). Předsedy byli postupně:

Czesław Kręcichwost
starosta města Kudowa Zdrój (v r. 1997)
Jan Doskočil
zástupce primátora Hradce Králové (v r. 1998)
Dorota Kawińska-Domurad
starostka Kłodzka (v r. 1999)
Grzegorz Jung
starosta Polanice Zdrój (v r. 1999)
Miloslav Chvátíl
starosta Žamberku (v r. 2000)
Tomasz Korczak
starosta Międzyzylesie (v r. 2001)
Jiří Hanuš
starosta Červeného Kostelce (v r. 2002)
Miroslav Vlasák
starosta Žacléře (v r. 2002)
Czesław Kręcichwost
starosta města Kudowa Zdrój (v r. 2003)
Jiří Čepelka
starosta Ústí nad Orlicí (v r. 2004)
Miroslav Kocián
starosta Bílé Vody (v r. 2004)
Czesław Kręcichwost
starosta města Kudowa Zdrój (v r. 2005)
Zdeněk Filip
starosta Opočna (v r. 2006)
Jiří Čepelka
poslanec ČR (v r. 2006)

Czesław Kręcichwost
starosta města Kudowa Zdrój (v r. 2007)
Miroslav Kocián
starosta Bílé Vody (v r. 2008)
Oldřich Čtvrtečka
starosta Náchoda (v r. 2008)
Czesław Kręcichwost
starosta města Kudowa Zdrój (v r. 2009)
Miroslav Kocián
starosta Bílé Vody (v r. 2010)
Czesław Kręcichwost
starosta města Kudowa Zdrój (v r. 2011)

Revizní komise je kontrolním orgánem euroregionu. Má čtyři členy (dva z každé strany), jmenované Radou.

Koordinační a administrativně výkonnou strukturou jsou sekretariáty euroregionu, které působí na obou stranách hranice. Funkci sekretářů postupně zastávali:

na polské straně

Julian Golak
(v letech 1996-1998)
Adam Kwas (v r. 1999)
Radosław Pietuch
(od r. 2000)

na české straně

Radomir Morawiec
(v období 1996
– červenec 2000)
Helmut Dohnálek
(v období 2000
– leden 2005)
Jaroslav Štefek
(od r. 2005)

■ ■ ■ ■ ■ **Komise a pracovní skupiny** zpracovávají podklady formou žádostí a doporučení a následně předkládají Radě, která je schvaluje a dohlíží na realizaci. Skupiny vznikají nebo zanikají na základě usnesení Rady euroregionu. Pracovní skupiny pracují na principu dobrovolnosti a jejich členy jsou osoby, jejichž pracovní náplň se překrývá s oblastí činnosti pracovní skupiny. Počet členů, odborná struktura a personální složení jsou interní záležitostí každé strany euroregionu. V rámci struktur euroregionu působí Komise pro výzkum a regionální vzdělávání. ■ ■ ■ ■ ■

Sekretáři EG na utkání ČR-Polsko v Praze
10.10.2009 se střelcem jednoho gólu
– Jaroslavem Plašilem z Lična

Setkání na Sněžce - B. Tambor,
T. Korczak, A. Laszkiewicz, K. Baldy

Přátelské utkání ČR - Polsko

Studijní návštěva
v Euroregionu Bílé Karpaty

Právní a institucionální základy

Euroregion je dobrovolný svaz Sdružení polských obcí Euroregionu Glacensis a sdružení měst a obcí „Euroregion Pomezí Čech, Moravy a Kladska – Euroregion Glacensis“, který vznikl na základě Smlouvy o založení česko-polského Euroregionu Pomezí Čech, Moravy a Kladska - Euroregion Glacensis.

Euroregion nemá právní subjektivitu, spolupráce je zaměřená na koordinaci hlavních aktivit v souladu se záměry euroregionu. Jeho orgány působí na základě právních norem svých států. Euroregion působí na území příhraničních okresů České republiky a na území Dolního Slezska Polské republiky.

Právní rámec činnosti euroregionu tvoří:

- Rámcová smlouva o založení Euroregionu Pomezí Čech, Moravy a Kladska, podepsaná 5. prosince 1996 v Hradci Králové
- Stanovy Euroregionu Pomezí Čech, Moravy a Kladska
- Stanovy sdružení Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Glacensis, schválené 17. března 2000 v Długopole Dolne
- Stanovy Sdružení měst a obcí Euroregionu Pomezí Čech, Moravy a Kladska – Euroregion Glacensis, schválené 18. února 2000.

Euroregionální běh na lyžích

Pravidla fungování a financování

Soubor základních pravidel, na nichž je založena působnost Euroregionu Glacensis a fungování jeho všech orgánů a podpůrných struktur, má univerzální charakter. Vytváří totiž rámec pro přeshraniční spolupráci nejen v polských euroregionech. Tento soubor tvoří zejména následující principy:

- partnerství (rovnoprávnosti a rovnosti) stran
- subsidiarity
- solidarity
- tvoření koncepcí nebo strategií přeshraničního rozvoje
- dobrého sousedství obyvatel příhraničí
- zachování identity (národní, státní, regionální a místní)

Kurzy polského jazyka
pro české partnery

- dobrovolnosti spolupráce
- parity a rotace
- pragmatismu
- přátelství a důvěry
- konsensu
- apolitičnosti v činnosti interních struktur Euroregionu.

Zvláštní význam v praxi přeshraniční spolupráce mají pravidla:

- **partnerství**, zejména horizontální partnerství, tj. mezi partnery na obou stranách hranice; tento druh partnerství je založen na paritě stran nezávisle na velikosti země z územního, hospodářského a demografického hlediska. Za účelem rozvíjení tohoto partnerství je nutné překonat řadu překážek vycházejících z rozdílů v oblasti administrativy, kompetencí a zdrojů financování;
- **pomoci**, chápáné velmi široce jako pomoc institucí a mezinárodních, ústředních a národních organizací v dosahování cílů přeshraniční spolupráce realizovaných regionálními a místními společnostmi;
- **solidarity** přeshraničních oblastí, implementované do nejnovějšího znění Evropské charty hraničních a přeshraničních regionů zástupcem Polska ve Sdružení evropských hraničních regionů (SERG);
- **parity** v hlasování a usilování o symetrii; tento princip spočívá v tom, že ve všech orgánech má každá strana stejný počet míst (hlasů) a stejné právo zastupování zájmů euroregionu;
- **rotace**, tzn. změny míst organizace a uskutečňování různých iniciativ, setkání, atd.

Základy **financování činnosti** Euroregionu Glacensis jsou obdobné jako v jiných přeshraničních územích. Partneři euroregionální spolupráce shromažďují prostředky na svých národních účtech. Ke zdrojům finančních prostředků na činnost euroregionu patří:

- členské příspěvky
  - příspěvky z vlastních zdrojů jednotlivých euroregionů
  - dotace
  - podpůrné prostředky
  - dary
  - jiné zdroje financování.
- Obě strany mají přístup k informacím o hospodaření s prostředky euroregionu.

Partnerská výměna zdravotně
postižených Dzierżoniów – Lanškroun

Lyžařské závody
- Jamrozowa Polana

MTB závody Klodzko

Léto jeskynních lidí Kletno

■ ■ ■ ■ ■ První rozpočet polské části euro-regionu v roce 1996 činil v položce příjmů 21 033,16 PLN. Rekordní příjmy v rozpočtu polské části euroregionu v roce 2010 činily 6 082 593,56 PLN.

Celkové příjmy polské části euroregionu v letech 1996-2011 (stav k měsíci srpnu) činily 15 621 591,22 PLN, z toho 81,2 % jsou vnější příjmy. ■ ■ ■ ■ ■

Partnerství obcí a institucí

V rámci euroregionu existuje 49 partnerských dohod a smluv mezi samosprávami, v jejichž rámci jsou uskutečňovány ty nejhodnotnější aktivity – „zdola“. Budování partnerství je prioritou v činnosti obou sdružení. Někdy se partnerství týká samospráv, někdy institucí jako jsou sdružení, sportovní kluby, školy a sbory dobrovolných hasičů. Rozdílnost samosprávných struktur vytvořila nové typy partnerství. Po reformě vznikly v České republice mikroregiony, které sdružují několik samospráv a jsou velmi dobrými partnery ke spolupráci pro polské vesnické obce, které měly doposud zásadní problém získat partnera.

Na základě partnerských kontaktů se vypracovávají společně žádosti do podpůrných programů, realizují se přeshraniční projekty, pořádají se kulturní, sportovní a turistické akce nebo se realizují investiční projekty.

■ ■ ■ ■ ■ Pravidelné přeshraniční akce:

- Od roku 1990 se na přelomu září a října konají **Polsko-české dny křesťanské kultury „Budme rodina“** – největší kulturní akce v polsko-českém příhraničí.
- **Orlicko-kladský varhanní festival** – 11 ročníků podzimní akce pro milovníky vážné hudby.

V roce 2011 se konají 10. ročníky dvou přeshraničních akcí:

- **Cyklo Glacensis** – cyklistická akce členů euroregionu.
- **Kladsko-orlická konference** – iniciativa věnována zejména územnímu plánování. ■ ■ ■ ■ ■

Cyklo Glacensis

Nejmladší v Jugowě na partnerském setkání

Podpora z programů Evropské unie

Významnou úlohu v činnosti euroregionu mají podpůrné programy EU.

V Euroregionu Glacensis měly největší význam čtyři **podpůrné programy** Evropské unie:

- **Phare CREDO**
- Program příhraniční spolupráce **Phare CBC**
- Iniciativa Společenství **INTERREG IIIA**
- **Operační program přeshraniční spolupráce** Česká republika - Polská republika 2007 - 2013

Dobrodružství euroregionu s evropskými penězi začalo programem PHARE CREDO. Z hlediska představní strategie program přispíval k decentralizaci a předávání (posilování) moci na místní úroveň v zemích Střední a Východní Evropy tím, že propagoval aktivity na místní úrovni, do kterých byly zapojeny orgány místní úrovně a které byly realizovány v rámci lokálních strategií. Program PHARE CREDO byl přípravou na další iniciativy. Ukázal směry spolupráce a poptávku příjemců po podpoře konkrétních záměrů.

Státní orgány, za souhlasu Evropské komise, pověřily organizací a řízením Programu Evropské unie PHARE CREDO pro polsko-české příhraničí kanceláře Euroregionu Glacensis. Česká strana se podílela na implementaci programu od pilotní výzvy, kdežto polská strana se zapojila do tohoto procesu v hlavní výzvě programu. Účinná propagace přispěla k tomu, že polsko-české příhraničí bylo v celém Programu nejméně aktivní, ze všech 36 hraničních regionů Střední a Východní Evropy.

Další etapou bylo vyhlášení v příhraničním území programu Phare Cross border co-operation (CBC). Fond malých projektů, který euroregion na svém území spravoval, byl zaměřený na realizaci malých projektů (tzv. „měkkých“), týkajících se společenské sféry (např. kulturní, sportovní, vědecké iniciativy). V tomto procesu od začátku euroregionu pomáhala implementační složka programu – Implementační orgán pro program přeshraniční spolupráce Phare Ministerstva vnitra a administrativy PR a Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Program Phare CBC byl v česko-polském příhraničí vyhlášen v roce 1999 a jeho realizace probíhala do roku 2006. Díky realizaci několika kol programu a obsluze 181 projektů jsme získali společně s příjemci nezbytné

Komunikace Božanov - Radków

Nový most – Zemská brána

Koupaliště v Meziměstí

Čistírna odpadních vod Międzylesie

Sportovní areál v Mieroszowě

Silnice č. 8 po modernizaci
Duszyniki Zdrój - Lewin Kłodzki

zkušenosti pro nové iniciativy. Posílili jsme se i institucionálně. Na jedné straně byl zajištěn finanční nástroj pro podporu přeshraničních iniciativ, ale na druhé straně byla podstata udržování průběžných kontaktů přenesena na členské samosprávy. Sdružení je finančně podporováno a realizovalo vlastní iniciativy zaměřené na celé podporované území, zároveň kladlo největší důraz a angažovanost na implementaci dotačních programů EU zaměřených na přeshraniční spolupráci.

Obdobné cíle a strukturu řízení měl Fond mikroprojektů Iniciativy Společenství INTERREG IIIA Česká republika – Polsko v Euroregionu Glacensis, vyhlášený v polovině roku 2005. Již v prvním kole příjmů žádostí využili příjemci z území euroregionu svoje zkušenosti a kontakty, vytvořené s českými partnery během realizace malých projektů v rámci PHARE CREDO a Phare CBC a předložili největší počet žádostí v celém příhraničí.

V rámci programu bylo na oba sekretariáty euroregionu podáno 279 projektových žádostí, z nichž Euroregionální řídicí výbor schválil 128 projektů v celkové výši dotace přes 1,5 mil. EUR. Program byl ukončen v roce 2008.

V další fázi se euroregion intenzivně zapojil do přípravy podpory v rámci tzv. Cíle 3 politiky Společenství – Evropské územní spolupráce v období 2007-2013. Nový nástroj, v důsledku více jak trojnásobně, zvětšil objem finančních prostředků dostupných pro příjemce mikroprojektů a umožnil tak realizaci skutečně společných projektů partnerských subjektů na obou stranách hranice. Oblasti podpory a prioritní osy zakotvené v programových dokumentech platí pro celý OPPS ČR-PR 2007-2013 a zároveň se vztahují i na Fond mikroprojektů, včetně možnosti realizace investičních mikroprojektů. Příkladem jsou zde rozhledny nebo rekonstrukce příjezdových komunikací k hranici. Dřívější zkušenosti ukazují, že fondy jsou efektivním mechanismem pro podporu aktivit malého rozsahu, umožňují flexibilní využívání prostředků na podporu projektů s nepřilíživými rozpočty a z hlediska jejich významu velice přínosnými pro navazování a prohlubování kontaktů mezi partnery z obou stran hranice.

U malých projektů lze hovořit o přímém zapojení struktur euroregionu do jejich implementace, u velkých projektů pak úloha euroregionu spočívá v iniciování jejich společné realizace nebo lobování za regionální iniciativy na mezivládní úrovni.

V rámci dosavadních předvstupních nástrojů zaměřených na přeshraniční spolupráci a programů implementovaných po vstupu do EU, bylo v rámci tzv. velkých projektů na území euroregionu, nebo je realizováno 140 projektů. Ve většině případů se tyto projekty týkají infrastruktury cestovního ruchu (např. rozhledny, cyklotrasy, běžecké tratě), propagačních a kulturních akcí (např. propagace pevnosti v příhraničí) nebo spolupráce hasičů a policie (programy v oblasti bezpečnosti, nákup zásahové techniky, terénních vozidel). K nejvíce viditelným projektům však určitě patří investice v oblasti ochrany životního prostředí (protipovodňová opatření, kanalizace nebo čistírny odpadních vod v obcích Mieroszów, Ścinawka Średnia, Międzylesie, Bystrzyca Kłodzka) a zejména modernizace dopravní infrastruktury. Mezi těmito investicemi byla i výstavba pruhů pro pomalá vozidla na úseku Lewin Kłodzki – Duszniki Zdrój na silnici I. třídy č. 8, modernizace vojvodské silnice č. 389 na úseku sedlo Polskie Wrota – Mostowice, modernizace silnice Lewin Kłodzki – Deštné v Orlických horách, Pastviny - Mladkov nebo silnice na úseku Deštné v Orlických horách – Mladkov podél státní hranice.

Přehled podpory pro území euroregionu z programů přeshraniční spolupráce

Název programu	Množství	Výše dotace v EUR
Phare CREDO	11	538 676*
Phare národní 1997 – přechod v Międzylesie	1	3 000 000
Phare CBC - velké projekty	11	18 944 264
Phare CBC - malé projekty	181	1 180 393
PIW INTEREG IIIA - malé projekty	190	1 571 592
PIW INTEREG IIIA - velké projekty	55	9 475 515
POWT 2007-2013 - malé projekty**	425	11 950 000
POWT 2007-2013 - velké projekty***	62	41 681 685
CELKEM	936	88 342 125
včetně těch spravovaných euroregionem	798	14 701 985

* tehdy platila měna ECU

**program v realizaci – údaje o počtu realizovaných mikroprojektů (stav k 08. 2011)

*** program v realizaci – údaje v 18 projektech se týkají dílčích rozpočtů projektů, na kterých se podílí partneři z území euroregionu, společně s partnery z jiných částí příhraničí

Silnice II/č. 311 v Orlických horách

Silnice č. 389, rekonstrukce mostu - Lasówka

Silnice č. 8 – pruhy pro pomalá vozidla

Dávný pohled na přechod Kocioł - Olešnice v Orlických horách

Otevření posledního silničního hraničního přechodu – Kladské sedlo/Przełęcz Płoszczyna

První cestující překračující hranici bez odbavování

VYBRANÉ INICIATIVY POSLEDNÍCH LET

Hraniční přechody – relikv minulosti?

Dne 4. června 2007 byl za účasti mnoha významných hostů slavnostně otevřen silniční hraniční přechod Nowa Morawa – Staré Město pod Sněžníkem a v říjnu po více jak desetiletém úsilí dva hraniční přechody na turistických stezkách na území Bělských vrchů: Bielice – Papršek, Bielice – Nýznerov. Jedná se o poslední otevřené hraniční přechody v historii euroregionu.

Vstup do tzv. schengenského prostoru.

Oslavy k otevření hranic, které patřilo k nejvýznamnějším okamžikům v dějinách euroregionu, se konaly na většině uzavíraných hraničních přechodů. Hlavní oslavy za účasti parlamentářů, zástupců státní správy a samospráv, pohraniční policie a Cizinecké policie České republiky, při spoluúčasti Euroregionu Glacensis proběhly v noci z 20. na 21. prosince 2007 na uzavírání hraničním přechodu Kudowa Zdrój/Běloves. Ke dni 21. prosinci vznikla bez problému nová místa pro překračování hranice vozidlem: Lutynia – Travná, Kocioł – Olešnice v Orlických horách a Niemojów – Bartošovice v Orlických horách, kde byl téhož dne zprovozněn opravený most.

Studijní návštěvy.

Členové polské části euroregionu měli také možnost seznámit se s fungováním Euroregionu Bílé Karpaty na česko-slovenské hranici, a to během třídní studijní návštěvy uspořádané českým partnerem v roce 2009, a také Euroregionu Nisa v roce 2010. V září 2010 měla Rada sdružení možnost poznat fungování Evropského parlamentu a 3 stávajících ESÚS na francouzsko-belgické hranici. Účastnila se setkání se zástupci Evropské komise a Výboru regionů. Cestu uspořádalo Dolnoslezské vojvodství. Společně se všemi euroregiony polsko-českého příhraničí jsme během mnoha partnerských setkání a partnerských návštěv rozhodli o posílení euroregionální spolupráce v příhraniční oblasti a zahájení aktivit s cílem propagace našeho příhraničí a výsledků rozvoje česko-polských kontaktů.

Zpravodaj Euroregionu Glacensis.

V letech 2006-2010 jsme společně vydávali zpravodaj euroregionu, který informoval o událostech v příhraničním regionu – nositelem projektu byla česká strana. Koncem roku 2010 vyšlo první číslo vydá-

vané polskou stranou v pozmeněné formě v rámci projektu podpořeného z Fondu mikroprojektů.

Podpora rozvoje cestovního ruchu.

Cestovní ruch se v průběhu působení euroregionu projevil jako nejvýznamnější oblast spolupráce, jak z hlediska objemu finančních prostředků, tak z hlediska počtu realizovaných projektů. V rámci mnoha propagačních projektů vznikly konspekty s mini dějinami Čech a Polska, byly zmodernizovány webové stránky, vyšly dvě publikace o pohraničí - „Rozhledny a vyhlídková místa Euroregionu Glacensis“ a „Historické a církevní památky Euroregionu Glacensis“, bylo vydáno 7 cyklistických map příhraničního regionu a mapa zajímavostí euroregionu.

Pokračovalo **značení turistických tras**. Jedná se o stěžejní projekt značení turistických cílů v polské části Euroregionu Glacensis. Došlo k doplnění systému značení v obcích Kłodzko, Mieroszów a Bielawa. Změnilo se také umístění tabulí v Nowé Rudě, po výstavbě kruhové křižovatky. Nyní je v systému 65 obrazových tabulí a cca 190 směrovek. Bylo dokončeno **značení cyklotras** Wałbrzyských, Kamienných a Sovích hor a značení na území Strzelińské pahorkatiny. Systém tras byl doplněn 16 informačními tabulemi. Síť cyklotras byla rozšířena také na české straně. Móda **běžecského lyžování**, která k nám připutovala z Čech, přispěla ke vzniku nových projektů v oblasti značení a zejména údržby lyžařských běžecských tratí. Po vzoru českých partnerů a ve spolupráci s nimi se produkt vyvíjí i na polské straně, kde vzniká síť atraktivních běžecských lyžařských tras.

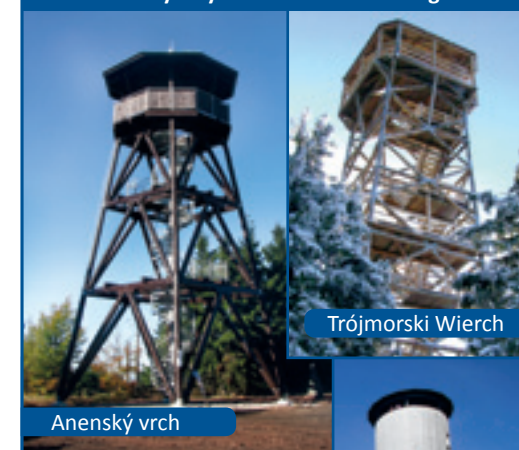
Projekt EVROPSKÉ SESKUPENÍ PRO ÚZEMNÍ SPOLUPRÁCI.

V souladu s blížícím se novým programovacím obdobím 2014 -2020 a novým nástrojem na trhu institucí, kterým je Evropské seskupení pro územní spolupráci, je od roku 2008 zvažováno založení takového seskupení. Od prvních jednání v rámci euroregionů Glacensis a Nisa v březnu 2009 do první schůzky potenciálních zakladatelů ESÚS – euroregionů Glacensis a Nisa, Dolnoslezského vojvodství, krajů: Královéhradeckého, Libereckého, Olomouckého a Pardubického dne 26. srpna 2010 ve Vratislavi, přes řadu jednání, workshopů a konferencí, jsme stanovili výchozí cíle ESÚS a přistoupili jsme ke zpracování strategie spolupráce v příhraniční oblasti. Tento nový – nejvíce přeshraniční mechanismus chceme vybudovat tak, abychom co neefektivněji naplňovali rozvojové cíle příhraničního území při využití zkušeností samospráv a institucí z tohoto území a potenciálu evropských regionů.

Silnice po rekonstrukci - bez přechodu - Lutynia

Rozhledny a vyhlídková místa euroregionu

Anenský vrch

Trójmorski Wierch

Borůvková hora

Gościęcice - obec Strzelin

Velký Javorník

Křížová Hora u Červené Vody

Strojová technika pro údržbu běžeckých tratí v Bystřických a Orlických horách

Přístaviště pro kajaky na Nise u Barda - investice do vodácké trasy na Nise

Trasy nordic walking Złoty Stok

Bariéry spolupráce, které omezují rozvoj česko-polské spolupráce na území euroregionu, jsou následující:

- chybějící moderní dopravní řešení, která by vedla územím euroregionu a umožňovala rychlé a bezpečné napojení na evropský systém rychlostních silnic a dálnic a vytvářela tak lepší dostupnost euroregionu, na jehož území se nachází několik turistických destinací bez výhledů na větší konkurenceschopnost, z důvodu chybějících rozhodnutí na úrovni vládní správy o další výstavbě rychlostních komunikací a dálnic, které nyní končí ve velkoměstských centrech
- chybějící obchvaty městských center euroregionu – zejména měst: Náchod, Wałbrzych, Kłodzko, Dzierżoniów, Jaroměř
- stále nízká znalost jazyka sousedního státu,
- nízké rozpočty příhraničních samospráv a stále větší množství státních úkolů přenášených na obce, což omezuje jejich aktivitu
- znehodnocení stávající dopravní infrastruktury, pokračující zánik železniční dopravy, zanedbaná velmi hustá síť místních komunikací, která na polské straně překračuje možnosti stávajících správců.

Zaměření a cíle spolupráce

- Rozšíření okruhu partnerů polsko-české spolupráce.
- Příprava společných investičních projektů pro využití prostředků z přeshraničních programů v nové rozpočtové perspektivě EU 2014 – 2020, které budou zohledňovat zejména obnovu starých dopravních propojení v příhraničí, předcházet následkům povodní a přispívat ke zlepšení bezpečnosti a rozvoji turistické a rekreační infrastruktury.
- Získávání vnějších zdrojů financování přeshraničních iniciativ je bezesporu největší úspěch. Ale při podrobné analýze jednotlivých programů pro podporu přeshraniční spolupráce dojdeme k závěru, že nejjednodušeji nastaveným a nejlépe zavedeným programem byl Phare CREDO, kde byly aplikované postupy zpracovány mimo státy, které

podporu využívaly a celý program řídil mezinárodní tým sídlící na ústředním sekretariátu v Praze. S každým dalším programem sledujeme nárůst požadovaných dokumentů, větší komplikovanost procedur a implementačních struktur. S cílem navrácení logických zásad poskytování evropské podpory bychom měli usilovat o omezení množství institucí, zastavení procesu komplikování postupů implementace programů přeshraniční spolupráce a systému předávání plateb v rámci programů. Bude účelné připravit dokumenty a zpracovat podrobná pravidla implementace dotačních prostředků na období 2014-2020 před zahájením programu, vyhnout se chybám páchaným při implementaci IS INTERREG IIIA a OPPS a vyvíjet snahu o to, aby ke změnám nedocházelo v průběhu implementačního procesu.

- Institucionální posílení sdružení, která zastupují euroregion, a to formou integrace institucí působících pro rozvoj mezinárodních kontaktů v rámci jedné formy z hlediska profesionalizace aktivit v nové rozpočtové perspektivě EU 2014-2020, a také z hlediska nové formy spolupráce – ESÚS.
- Hledání nových vnějších zdrojů financování spojených s formou ESÚS.

Setkání pracovního týmu ESÚS v Liberci

Zpracovaná studie pro výstavbu rychlostní silnice S5-R43

Přechod Kamieńczyk – Mladkov, setkání k plánované modernizaci

Jedno ze setkání hraničních euroregionů